

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

An conjuges post consummatum Matrimonium valeant ex communi
consensu mutationem status assumere Caput IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

alii conjuges post consummatum Matrimonium, de qua re mox c. 4.

Expectari igitur debet, si fortè evanescat spes reconciliationis, hac enim evolante, poterunt dicti conjuges eligere novum vitæ statum, eo proportionaliter modo, quo supra definitum est.

2. Quoad secundum Effectum sit hæc Regula. Conjux ille, qui aliàs obligatus erat, debet dotem, & alimenta subministrare ei, qui culpam non dedit separationi, non debet ei, qui culpam dedit, quæ Regula satis explicata manet ex prædictis, advertendo tamen, tum in his causis, tum in præcedentibus intelligi semper pro tempore, quo actualiter legitime perseverat separatio.

a Pont. kb. 3. Pontius *n* censet, quando Divortium est factum ob sævitiam uxoris, ipsam non obligari ad restituendam dotem viro innocentis. Ratio est, inquit, quia amissio dotis solum est adnexa delicto adulterii, vel occisionis Mariti, non autem aliis delictis.

b Castrop. 4. Sed contra meritò se opponit Castropalaus; *b* Nam in Sacro Textu, cuicumque delicto, ex quo Divortium fit, seu mutua cohabitatio solvitur (sanè pro tempore quo ut modo dixi, legitime durat solutio) amissio dotis adnectitur.

5. Quoad tertium Effectum, idem dico, quod modo indicavi paragr. 8. n. 21.

C A P U T IV.

Occasione prædictorum quærimus, qua ratione Conjuges post consummatum Matrimonium valeant communi consensu mutationem status assumere.

1. **H**actenus declaravimus, quando nam in casu delicti alterius conjugis possit alter novum vitæ statum suscipere. In præsentia verò quærimus, quid extra casum delicti.

2. Et quidem, quod mutuo consensu valeant conjuges, etiam post consummatum Matrimonium se separare, & vitam cœlibem agere, & certum est, & multi Sancti Veteres nos suo exemplo docuerunt. Verum id à conjugibus, præsertim, si sint Juvenes, esse cum magna prudentia, immò, & longa experientia

suæ continentie præstandum, non est hic, nisi serio monendum. Legatur Sanchez, & alique.

3. Jam verò discutiamus per singulos illos vitæ status supra memoratos. Professionem Religiosam, Ordinis Sacri susceptionem, simplicis Voti Castitatis emissionem.

§. I.

Quoad Professionem Religiosam sine licentia Conjugs.

1. **N**ec licitè, nec validè conjux sine expressa licentia alterius professionem in Religione emitit: prorsus sicut servus, Domino non consentiente. Si tamen sine prædicta licentia emitat; poterit omnino ab altero conjuge repeti, immo ipsemet, relicta Religione, poterit propria auctoritate (gravi scandalo semper prudenter amoto) ad conjugem reverti, & ad hanc reversionem sanè obligabitur, etiam si conjux alterius ingressui non consentiens, nequam positivè revocet. Ratio est, quia ex una parte id requirit justitia debita conjugi, & ex alia professio fuit *d* nulla: esto Pontius *e* teneat, sine licentia Judicis, causæque discussione non posse hunc professum Religionem deserere.

2. Licentia *f* autem debet liberè data esse à conjuge, Quare coacta, vel dolo, vel metu extorta non sufficit ad validitatem Professionis.

3. Inquires. Conjux sine licentia alterius factus Professus, si deinde redeat ad uxorem, obligaturne Primò, servare Castitatem, quantum potest, v. g. non petendo debitum. Secundò, obligaturne, mortua uxore, redire ad Religionem?

4. Respondeo ad primum. Si professio nem emittens habuit expressum animum Castitatem vovendi, etiam si ad sæculum rediret, certum est, obligari ad servandam quantum potest, Castitatem, & consequenter ad non petendum debitum, nam ad satisfaciendum uxori, satis est, si reddat. Si verò hunc animum expressum non habuit, non obligabitur, quia ex communi more emittendi professionem semper intelligit profitens, vovere Castitatem statui Religioso annexam. Quod si Pontifex in Sacro Textu dicit, hunc conjugem teneri ad id, quod

quod potest, id dicit, tum ex quadam præsumptione, quod conjugatus animam habuerit servandi Castitatem, etiam extra Religionem, tum, ut conjugii proponat id, quod tutius est. Ita Pontius, *a* idemque tenet in simili de professione ex alio capite nulla, Bordonus, *b* licet Sanch. *c* aliique strictius loquantur, quibus adde Dianam. *d*

5. Ad secundum respondeo, certum esse, *e* non obligari, neque ad illam Religionem, ubi professus fuerat, redire, neque aliam suscipere, nisi forte ad aliquod ex his se obligare expressè intenderit.

Atque hæc de Professione nuncupata sine licentia conjugis sequitur, ut dicamus de eadem ex alterius consensu.

Quod eandem, cum licentia Conjugis.

6. Profecto validam esse eam professionem, & præscindendo ab alio inconveniente, per se licitam, omnes docemus. Sed, quia tunc vinculum Matrimonii non dissolvitur, idè, si cognosceret vir professus uxorem suam, etiam professam, peccaret quidem contra Votum, non verò contra *f* Justitiam, quia adhuc illa sua est, si evolaverunt ad Religionem Matrimonio consummato.

7. Est autem advertendum id, quod Sacri Canones statuunt *g* circa hanc professionem, ut scilicet neuter conjugum possit Religionem ingredi, nisi uterque ingrediatur. Et Religionem quidem Sancti Joannis sufficere, & sic usu servari, docet *h* Pontius, contra Sanch. id negantem. Additur tamen in prædictis Textibus, tunc nihilominus virum posse, ut etiam uxorem (quidquid in contrarium dicat de uxore Hurtadus, contra quem agit Castropalaus *i*) Religionem ingredi, remanente altero conjugè in sæculo, quando concurrunt tria.

8. Primo, Ut conjux relictus in sæculo sit senex: Senex autem ad hunc effectum ordinariè erit, si mas sit sexaginta annorum, femina quinquaginta, quando jam non solent amplius apertè esse ad generandum. Cæterum in casibus particularibus poterit Episcopus, spectata conjugum valetudine, robore, modo vivendi, arbitrari adesse, vel abesse debitam senectutem.

9. Secundò, Ut ejusmodi conjux relin-

quendus in sæculo non sit suspectus de incontinentia.

10. Tertio ut idem emittat Votum Castitatis, quod certè Votum simplex erit, adeoque, si post mortem alterius conjugis aliud Matrimonium (utique illicitè) contrahat, contrahet validè, & impetrata dispensatione Voti, etiam licitè.

11. Nonnulli, præter licentiam alterius conjugis, requirunt licentiam Episcopi saltem, ut licitè assumatur dicta professio: Et sanè, tametsi de rigore juris hæc non requiratur, ut, expendendo Textus, prosequitur Castropalaus, *k* nihilominus ex consuetudine, ut idem ibidem habet, jam necessaria est ejusmodi licentia ad licitam admissionem & ita usus obtinuit.

k Castrop. lo. cit. n. 11.

12. Inquires. Quid, si eveniat casus, ut, proficiente uno ex conjugibus, alter, qui dedit licentiam, nolint deinde ingredi Religionem, si juvenis est, & si, Senex, non vult Votum Castitatis emittere?

13. Respondeo, tunc Professio illius, qui ad Religionem transit, est quidem valida, quia, si præcessit alterius liber consensus, satis fuit legitime suscepta; sed tamen relictus in sæculo ad Religionem, vel Votum persuaderi posset, cogi non posset, quia Religio, & Votum ex propria voluntate, non verò ex aliena sunt suscipienda. Immo in hoc casu, si incontinentiæ periculum, uxorem v. g. premeret, debet Episcopus conjugem, quamvis Professum uxori periclitanti restituere (nam ex se exire à Religionem nequit, quia, ut dictum est, fuit valida professio) licet, uxore deinde mortua, vel Votum Castitatis emitte, obligetur dictus Professus ad suam Religionem reverti. *l*

14. Quæres. Ille relictus in sæculo, peccabitne nolens ingredi Religionem, vel Votum Castitatis emittere?

l Sanc. l. 7. matr. d. 33. n. 14. & 15. Pont. l. 9. c. 12. aliq.

Respondeo. Si gravi causa non moveatur, (sic puto) graviter peccabit, tum, quia contra Sacros Canones agit, tum quia Religionem, pro qua dedit licentiam, illud damnus affert, quod modo *m* diximus, nempe obligationem restituendi conjugem, &c.

m Sup. c. 3. §. 8. nu. 6.

15. Si relicta in sæculo voveat tandem Castitatem, non poterit amplius revocare ad se Professum, quia per licentiam, quam dedit ut suus conjux profiteretur, concessit illi, ut pot-

set, immò, ut deberet non petere debitum: per Votum autem, quod ipsa emisit Castitatis, non potest ipsa petere: ergo ad quid inserviret illa revocatio? Ita discunt Pontius; *a* & consequenter vides, Professum, si quando restitueretur uxori in casu dicto num. 13. posse quidem reddere debitum, at, quia verè est Professus, debet, *b* quando potest, suum Votum servare, atque aded, nisi ipsi dispense- tur à Summo Pontifice, petere debitum non valebit.

a Pont. l. c. num. 5.

b Pont. l. c. num. 4.

§. II.

Quand Ordines Sacros sine consensu conjugis.

1. **Q**UAMVIS certissimum sit, validè Sacris Ordinibus initiari conjugatum in vita uxore, semper tamen mortaliter illicite. Idque verum est, sive post Matrimonium consummatum, sive etiam post solum Ratum; Ratum enim dat dumtaxat facultatem ad professionem emittendam, non vero ad Ordines Sacros suscipiendos, ut supra suo loco vidimus.

2. Hinc fit, ut sic ordinatus possit revocari à sua uxore, possitque ipse revocationi assentiri, & reddere debitum, sed, quia Ordini Sacro annexum est Votum, seu Præceptum servandæ Castitatis, petere non poterit, ut in simili nu. 16. dictum est, & hic notat Pon-

c Pont. d. l. r. c. 9. c. 13. n. 3

rius. *c*

3. Quid si non revocetur?

Respondeo. Tunc non tenebitur quidem ex se redire ad illam. Ordo enim validus merito id concedere debet, (ut advertit Castropalaus *d*) possit tamen si vellet, ut diximus numero quarto de professo, uxore non consentiente; par enim est ratio. Quamvis enim illa professio fuerit nula, Ordo vero hic sit validus; tamen obligatio reddendi debitum uxori est eadem, & ex alia parte Ordo Sacer non pugnat ex se cum Matrimonio, nisi ratione Voti Castitatis ipsi Ordini adnexi. Si ergo

d Cast. l. 5. n. 8. ex Extrav. Antiqua. De Voto.

e Cast. l. c. contra nō nullos citatos à Sanc. l. 7. mat. d. 4. n. 5.

Voto Professionis non obstante, potest in illo casu ex se redire, potest redire, & ordinatus, cui nihil obstatè posset, nisi idem Votum Castitatis. *e*

4. Denique adverte, si conjugatus, etiam Matrimonio non consummato, ad Ordinem Sacrum (non ergo, si ad Minores) ascendat

sine uxoris expressa licentia, in suspensionem, seu irregularitatem incurrere ex Jure. Undè, neque in suscepto Ordine ministrare, neque ad Superiores promoveri neque Beneficium, vel officium Ecclesiasticum obtinere poterit.

f In Extr. citata, habet. Pont. l. c. n. 2.

Quand eosdem Ordines cum consensu conjugis.

5. Hactenus de susceptione Sacrorum Ordinum sine consensu Conjugis, quid, Juris cum ejusdem consensu?

Assero, posse eos suscipi cum dicto consensu, sed cum similibus conditionibus explicitis à num. octavo. Nempè, ut uxor prius Religionem profiteatur, aut, si sit Senex, & de incontinentia non sit suspecta, Castitatis Votum simplex emittat.

6. Scio, Gasp. *g* Hurtadum docere contra Sanchez, ut vir ad Sacros Ordines promoveri possit, sufficere, si uxor manens in sæculo Castitatem voveat, liberetque per suam licentiam dictum virum ab obligatione tori, & cohabitationis, nec requiri, ut uxor profiteatur, quia, (inquit) in cap. *Conjugatus de convers. conjug.* Professio uxoris non requiritur.

g G. Hurtadum d. 11. ne d. 9.

7. Verum pro Sanchez pugnat Castropalaus; *h* Faterur enim, veram esse sententiam Hurtadi in rigore juris, sed jam ex vi consuetudinis, nullum nunc conjugatum permitti initiari Sacris, nisi prius uxor profiteatur, vel, si sit vetula, Castitatem voveat. Nota autem (ut colligo ex Castropalao, *i*) debere accedere licentiam etiam Episcopi, si non ex rigore Juris, certè ex consuetudine, ut in simili diximus numero undecimo.

h Cast. l. Hurtadi d. 3. p. 6. 11. n. 17. mat. d. 33. n. 1.

8. Quando autem, modo dicto, remanet Voto constricta uxor in sæculo, admonent Doctores cum Sanchez, *k* non posse ipsam cum suo conjugate Ordinato manere in eodem cubiculo, ut habetur Cap. *Episcopus dist. 77. 6. 5. 11.* immò prudens consilium tradunt esse, ut *l* nè in eadem quidem domo habitet, ad vitandam scilicet incontinentiæ suspicionem.

k Cast. d. de spons. cubiculo, ut habetur Cap. *Episcopus dist. 77. 6. 5. 11. n. 11.* l. *Sanc. l. 7. mat. d. 33. n. 2.*

9. Præterea hoc uxoris Votum Castitatis, licet sit simplex; tamen habet hoc peculiare, ut, si ipsa post mortem sui conjugis jam Ordinati contrahat novum matrimonium, invalidè contrahat.

Ratio,

Ratio, cur huic effectum pariat hoc Votum nunc, non verò, quando conjux in Religione Professionem emisit, est, quia ordini Sacro, ad quem licentiam concessit ipsa uxor, debetur hæc reverentia, nè uxor eadem aliud matrimonium ineat. Hanc doctrinam habet Sanchez, quam Azor, *a* affirmat, esse omnium. Pontius *b* tamen id negat, asserens, par esse utrumque Votum, & neutrum dirimere matrimonium subsequens. *c*

Inquires per hanc occasionem. Primò, An ipse Presbyter Græcus, si post mortem suæ uxoris aliam ducat? validè ducat. Secundò, An licitè? Tertio, an vidua prædicti Græci Sacerdotis, si ad secundas nuptias convolet, validè convolet, & licitè?

Respondeo, ad primum. Docet Petrus Arcudius *lib. 7. de Matrimonio cap. 4.* Matrimonium secundum Presbyteri Græci validum esse (licet tunc dictus Presbyter sit repellendus ab exercitio Ordinis, si velit ipse, vel uxor persistere in eo Matrimonio) quia, inquit, nec ipse emisit ullum Votum Castitatis, nec adest Canon Matrimonium illud invalidans, sed tamen, quia sit bigamus per secundas nuptias, merito privatur exercitio altaris. Ita Arcudius contra Cariophylum putantem hoc Matrimonium esse invalidum.

Respondeo, ad Secundum. Sacerdotem prædictum graviter peccare, secundas nuptias celebrando; Non solum enim Canones Græcorum (ut colligo ex allatis ab Arcudio citato) illum faciunt bigamum, eundemque Sacerdotali exercitio privant, ut dictum est, verum etiam vocant illas nuptias Illicitas, Illegitimas, Nefarias.

Respondeo, ad Tertium, validum esse Matrimonium viduæ relictae à Presbytero Græco, ut etiam esse licitum. Ita contra Cariophylum, qui videtur hoc Matrimonium damnare, docet his verbis Arcud. l. cit. *Quod Sacerdotum viduæ ad secunda vota minime transeant, non ritus, sed virtus est.*

Confirmo, quia Sanc. l. 7. Matr. cap. 40. num. 5. ait, licitè viduam Sacerdotis secundo nubere, si non consensit Ordinationi sui primi Viri, & probabile esse, etiam licitè secundo nubere, quando uxor nesciebat, id sibi prohiberi. Sed audio, uxores communiter non solere dare ejusmodi consensum; quod

si dent, eas nescire ejusmodi prohibitionem non valendi transire ad secundas nuptias; ergo, &c. Supponimus autem dictam viduam nullum Votum Castitatis emisisse, ut certè emittere non solent.

Confirmo iterum, quia in dubio, an emisit Votum, & in dubio, quod existat lex, seu præceptum, melior est conditio mea libertatis, atque adeo non obligor illam servare, ut de lege dubia docet Sanchez *lib. 1. in Decal. cap. 10. num. 32.* & de Voto *numer. 36.* Cum ergo, ad minus, saltem dubia sit lex hæc; vel Votum de abstinendo à secundis Nuptiis, quoad prædictam viduam, ipsa non obligabitur, &c.

Nec contrarius est Pontius *lib. 7. matrim. cap. 25. & 21.* dum dicit, Matrimonium relictae à Sacerdote Græco esse quidem validum, sed illicitum, quia est contra eorum Canones: Non est, inquam, contrarius, quia & ipse, & Canones, quos affert, videntur loqui de vidua, quæ dedit licentiam, seu consensit sui viri Ordinationi, sciens sibi sic prohiberi secundas Nuptias, vel de vidua, quæ Castitatem fortè voverit: Lege diligenter tum ipsum, tum Sanc. l. cc.

10. Inquires Secundo. Si eveniat casus similis illi, cujus *d* nuper meminimus, hoc est, si, *d* *Supra §.* promotore conjuge in Sacris, uxor, nec Religionem ingredi velit, nec Castitatem voverit, quid faciet vir jam Ordinatus.

11. Respondeo. Sanch. *e* ait, uxorem debere cogi ad Votum; ad hoc enim emittendum se obligavit, dum liberè dedit licentiam viro, ut ad Ordines ascenderet. Verum Castropalaus *f* ait, non posse cogi, sed, si uxor, *f* *Cast. l. c.* petat, debere ipsi suum virum restitui. Ratio est, quia nemo unquam cogi invitus potest ad vovendam Castitatem. Utraque probabilis est sententia. Verum mihi magis placet hæc posterior; tuctur enim magis libertatem. Quia tamen uxor supponitur promississe, se Professionem, vel Votum emissuram, nolens deinde promissionem servare, causa valdè rationabilis debet accedere, ne graviter peccet, nolendo custodire Sacros Canones in re tam gravi. Sic puto, ut ibidem num. 14. in simili putavi.

12. Illud item Castropalaus *g* contra plures Doctores habet, hunc Ordinatum cum licentia uxoris, sed nolentis, nec profiteri, nec

vove-

Extrav.
Antiq. de
Voto.

vovere, incidere etiam in eandem illam suspensionem, seu irregularitatem, de qua modo dixi num. 4. Ratio est, quia in a Sacro Textu dicitur, eum incidere in dictam suspensionem, qui, aliter quam Sacris Canonibus noverit convenire, Sacros Ordines suscepit. At Sacri Canones requirunt ad dictos Ordines non solum licentiam Uxoris, sed ejus professionem, vel Votum. Nota tamen illud (noverit) si enim bona fide inculpate Maritus, supponens uxorem Canones servaturam, promoveatur, non puto eum fore suspensum, quia sic non novit se ordinari contra Sacros Canones. Sed profecto, ne prædicta incommoda eveniant, praxis esse debet, ut prius profiteatur, vel voveat uxor, & deinde Maritus promoveatur.

13. Denique, ut vir ad Episcopatum ascendat, requirunt omnino jura, ut uxor Religionem ingrediatur. Ad Cardinalatum vero nihil aliud est opus, præter illud, quod ad Ordines Sacros necessarium esse, hæcenus definimus.

§. III.

Quoad Votum simplex Castitatis.

I. Quemadmodum §. 1. indicavimus, posse conjuges mutuo consensu cœlibem

vitam agere, sic poterunt Voto se Castitatis astringere; eadem enim est ratio de utroque: recole tamen cautionem, quam ibidem adnotavimus, ut item alia, quæ hic facere videntur, quæque in præcedentibus per occasionem sunt definita.

2. Si quis ritè uxoratus, deinde ob impedimentum impotentia, quod creditum fuit perpetuum, professionem emisit, vel Ordines Sacros suscepit, quid faciet in casu, quo deinde appareat, eum esse potentem? redirene poterit, ac debeat ad uxorem?

3. Respondeo, redire debere, quia prævalet validitas Matrimonii ritè suscepti. Vorum id, & multa ad idem facientia latè proficitur Diana. *b*

Et jam ad finem Tractationum de Matrimo-
nionis faulste, feliciterque perveni; Id, 197.
quod Summo Deo acceptum referens,
similem felicitatem studiosis,

Lectoribus meis ab eodem enixe precor.

F I N I S.

Laus DEO, Beatiss. Virgini, ac B. Aloyso.

LIBER NONVS,
DE
CONTRACTIBVS
IN PARTICVLARI.

EA, quæ pro praxi scire oportuit de contractibus in genere, in c Decalogi
libris indicavi satis: Nam propterea, iis non repetitis, ad peculiare Con-
tractus explicandos nunc oportune descendendum est.

TRACTA-